

ПРО КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

ВІКТОР ШАНДРИГОСЬ

*Тернопільський державний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Визначальною складовою формування освіти є оновлення її змісту. Це положення є однією з найважливіших передумов успішного реформування процесу фізичного виховання в системі освіти. Саме це дасть змогу оптимізувати зміст фізичного виховання дітей та молоді, суттєво покращити стан здоров'я і працездатності населення нашої країни, привести його у відповідність до світових стандартів та вимог [1,2,3].

Процес гуманізації та демократизації освіти у школі створює сприятливі умови для застосування нових підходів до організації навчання та апробації сучасних педагогічних технологій.

На даний час в теорії фізичного виховання проводиться інтенсивний пошук нових сучасних засобів підвищення ефективності шкільного фізичного виховання. На думку ряду вчених, широкі можливості у вирішенні даного питання лежать у використанні комп'ютерної техніки (В.Д.Сонькін, 1987; В.І.Лях, 1992) [4].

В Україні питаннями програмного забезпечення фізичної культури та спорту займаються наукові центри в Києві, Харкові, Одесі, Рівному та інших містах. Створені тут комп'ютерні технології, програми та програмні матеріали діють у таких напрямках.

1. *Навчальні програми* – виконують навчально-контролюючу функцію. Пропонується теоретичний матеріал, різноманітні тактичні ситуації з певних видів спорту, правила суддівства, методичні рекомендації, залікові запитання. Студентами комп'ютерного клубу УДУФВіС створені програми для різних спортивних спеціалізацій та навчальних дисциплін, зокрема, видів спортивних ігор [7]. У Харкові розроблено систему тестування, контролю на проміжному рубежі, заліку, іспиті та створено рейтинг студентів під час вивчення теоретичних дисциплін [8]. Також на практиці діють технології для покращання навчально-тренувального процесу із східних єдиноборств, стрільби з лука, атлетичної гімнастики, бодібілдингу та інші [7,9].

2. *Діагностико-консультативні програми* на основі фізіологічних показників, антропометричних індексів та особистісних якостей оцінюють стан здоров'я, біологічний вік, розраховують ризик до певних захворювань, дають індивідуальну оцінку функціональному класу та патологічному індексу школярів, рекомендують режими занять, дають оцінку психологічних якостей та вибирають допустимі тести для визначення фізичного стану досліджуваних [5, 9, 10, 11].

3. *Фізкультурно-оздоровчі програми* оцінюють стан здоров'я людини і видають конкретні рекомендації для занять певними видами фізичних вправ. Рекомендації ґрунтуються на показниках фізичного розвитку і результатах тестування фізичної підготовленості [4, 9, 12].

4. *Автоматизовані інформаційні системи, нормативно-довідкові і методичні комплекси* в основному забезпечують збір, зберігання, обробку і видачу інформації, формують банк програмно-методичних матеріалів з певних питань, а також містять окремі технології необхідні для оптимізації розвитку фізичної культури і спорту [9].

5. *Комп'ютеризація процесу фізичного виховання в загальноосвітній школі.* До цього напрямку належить розроблена під керівництвом Р.Т.Равського комп'ютерна програма "Паспорт здоров'я" [9]. Також широко використовується програма В.А.Шаповалової "Школяр" [13]. Вона дає можливість здійснити поточний контроль за динамікою фізичного здоров'я та розвитку, що допомагає змінити види вправ, дозуючи навантаження в максимально допустимих межах, враховуючи втрати енергії при різних видах діяльності.

Багато комп'ютерних програм розроблено в Російській Федерації. Їх можна об'єднати за такими напрямками: навчальний процес; спортивне тренування; спортивні змагання; оздоровча фізична культура; спортивний менеджмент і регулювання кадрового потенціалу галузі [14].

Удосконалення *навчального процесу* ґрунтується на навчаючих системах, спрямованих на озброєння учнів та студентів теоретичними знаннями і фактами з навчальних дисциплін та контроль за їхніми теоретичними знаннями, а також на комп'ютерному опитуванні, що використовується для відбору абітурієнтів та студентів.

На даний час розроблені і впроваджені в навчальний процес навчаючі системи з кульової стрільби, гімнастики, лижного спорту, фізіології, біохімії, біомеханіки, спортивно-педагогічних дисциплін (П.К.Петров з співавторами, 1990р.); теорії фізичної підготовки (В.М.Селуянов зі співавторами, 1991р.); математичної статистики, спортивної метрології, східних єдиноборств; інформаційні системи для вивчення фізичних вправ та тестування фізичної підготовленості учнівської молоді [14].

Серед програм спрямованих на процес *спортивного тренування* значний відсоток займають прикладні програмні матеріали і автоматизовані системи, що дозволяють оптимізувати управління тренувальним процесом. Вони діагностують функціональну і психологічну підготовленість, психофізичний стан спортсмена, здійснюють експрес-контроль техніки спортсменів та вимірюють індивідуальні типологічні особливості їхньої нервової системи. До них належать автоматизовані системи "Бадмінтон", "Важка атлетика", "REACTION", "Спортивний відбір", а також експрес-система "АКСОН" та технологія для оперативного планування тренувань та навантаження [14].

Фахівцями Російської державної академії фізичної культури розроблені інформаційні системи з нарахування очок в *змаганнях* із стрибків з трампліна, лижного двоборства, фігурного катання на ковзанах, гімнастики, синхронного плавання, виїздки; програми, що оцінюють результативність діяльності гравця (команди) в спортивних іграх.

Програми *оздоровчої спрямованості* діагностують загальний стан здоров'я, оцінюють стан функціональних систем організму, підбирають вправи і планують навантаження під час занять оздоровчою фізичною культурою. Програми поділяються на: діагностуючі, діагностико-рекомендуючі та керуючі. До програм оздоровчої спрямованості відносяться: “Коефіцієнт здоров'я”, “Купер”, “Персональний тренер”, “ОФІС”, “Наdejда”, “ISOTONE”, широко відома програма “Валеологія школяра” [14].

Також створена галузева комп'ютерна база даних “Фізична культура і спорт в Росії” та АСУ “Кадри ФіС”, які призначені для ефективного *менеджменту*, на основі інформації про об'єкт впливу – фізичну культуру та спорт, а також для накопичення інформації про фізкультурні і спортивні кадри [14].

Таким чином, в галузі фізичної культури і спорту розроблено багато комп'ютерних програм, проте методологія створення та використання комп'ютерних технологій з фізичної культури і спорту ще детально не розроблена і не одержала достатнього наукового обґрунтування [5,6]. До того ж досить повільно запроваджуються вже існуючі комп'ютерні технології у шкільний навчальний процес. Однією з причин такого становища є те, що існуючі комп'ютерні програми переважно розраховані на фізкультурно-оздоровчу роботу з населенням, спорт вищих досягнень, роботу з студентською молоддю. Комп'ютерні програми не враховують екологічних, кліматичних і метеорологічних особливостей місцевості, де розташований навчальний заклад.

Впровадження комп'ютерних технологій у шкільний навчальний процес підвищить інтерес учнів до занять фізичною культурою та ефективність праці спортивного педагога, дозволить вчителю фізичної культури в повній мірі реалізувати принцип індивідуального навчання.

ВИСНОВКИ:

1. Перехід освіти на новий зміст вимагає розробки сучасних педагогічних технологій, серед яких пріоритетним напрямком є комп'ютеризація шкільного навчального процесу.
2. Впровадження комп'ютерних технологій в навчальний процес з фізичного виховання загальноосвітньої школи потребує активізації.
3. Розроблені комп'ютерні технології для процесу фізичного виховання не враховують особливості занять фізичними вправами на забруднених територіях, в різних кліматичних і метеорологічних умовах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державна національна програма “Освіта” / “Україна ХХІ століття”. -К., 1994.
2. Концепція фізичного виховання в системі освіти України // Фізичне виховання в школі. - 1998. - № 2.- С.3.
3. Цільова комплексна програма “Фізичне виховання—здоров'я нації”. -К., 1998.
4. Лук'яненко М.І., Жуков М.Г. До проблем комп'ютеризації шкільного фізичного виховання // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб.наук.пр.-Вип.1.-Харків:ХДПІ, 1997. - С.24-25.
5. Наумова Н.І. Комп'ютерні технології у навчальному процесі фізичного виховання у вузі // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я в сучасному суспільстві: Зб.наук.пр. - Луцьк: “Медіа”, 1999. - С.201.
6. Наумова Н.І. Аналіз відношення викладачів з фізичного виховання до використання комп'ютерних програм // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: Зб.наук.пр.-Рівне: “Ліста”. -1999. - С.229-230.
7. Містулова Т.С., Ніколаєнко В.В. Комп'ютерні програми для навчання за спеціалізаціями фізкультурних закладів // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Роль фізичної культури в здоровому способі життя”. - Львів, 1994.- С.116-118.
8. Тимофєєв Г.І. Програмне забезпечення та структура файлів з запитаннями для тестування на персональних комп'ютерах // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб.наук.пр. - Вип.1. - Харків: ХДПІ, 1997. - С21.
9. Каталог компьютерных программ, технологий, материалов по физической культуре, базовой и специальной физической подготовке, предлагаемых для внедрения лабораторией массовой физической культуры и профессионально-прикладной физической подготовки ОГПУ // Материалы международного научно-практического симпозиума “Физическая подготовка и здоровье населения”. - Одесса, 1998. - С.230-231.
10. Скалій О.В., Шандригось В.І. Комп'ютеризація процесу фізичного виховання в загальноосвітній школі // Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції “Актуальні проблеми валеологічної освіти в навчальних закладах України”. - Кіровоград: РВЦ КДПУ ім.В.Винниченка. - 1999. - С.129-133.

11. Скалій О.В., Шандригось В.І. Комп'ютерно-діагностична програма "Спортпрогноз" для визначення спортивної обдарованості школярів // Матеріали республіканської науково-практичної конференції "Актуальні проблеми фізичного виховання і спорту учнівської і студентської молоді". - Дніпропетровськ: ДДУ. - 1999. - С.118-122.
12. Душанін С.А. Автоматизована система "Особистий тренер" // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції "Роль фізичної культури в здоровому способі життя". - Львів, 1994. - С.112.
13. Дубенчук А. Фізична культура: змінюємо пріоритети // Фізичне виховання в школі. - 1999. - № 2. - С.36-37.
14. Самсонова А.В., Козлов И.М., Таймазов В.А. Использование информационных технологий в физической культуре и спорте // Теория и практика физической культуры. - 1999. - № 9. - С.22-26.

ABOUT COMPUTER TECHNOLOGYS OF FIELD PHYSICAL CULTURE AND SPORT

VICTOR SHANDRYGOS

Ternopil State Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk

The author maked review a somes foreign and natives computer tehnologys of field physical culture and sport. Exposed importance created computer programs in process of physical education of the schoolboys. Payd attention to incentive State in maked computer programs.

ДІАГНОСТИКА РІВНЯ УПРАВЛІНСЬКИХ НАВИЧОК КЕРІВНИКІВ ФІЗКУЛЬТУРНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ШАН ДАН (КНР)

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Актуальність. Ефективність функціонування і розвитку сфери фізичної культури і спорту багато в чому визначається рівнем її управління та керівництва (І.І.Переверзін,1990; Л.В.Аристова, С.П.Шпилько, 1990; М.В.Туленков, 1991; М.М.Бака,1992; Г.П.Щедровицький, 1991, 1997). Особливо значущим стає оптимальне керівництво у сучасних складних умовах соціально-економічних відносин Китайської Народної Республіки (КНР). За останні роки у країні відбулися зміни: ідеологічних основ управління, організаційні перетворення у галузі фізичної культури і спорту, співвідношення процесів централізованого керівництва і демократизації; переорієнтація цінностей та інтересів різних верст населення у задоволенні потреб у заняттях фізичною культурою (Ван Боа, 1997).

У КНР об'єктивно виникла необхідність перегляду існуючих управлінських відносин на різних (національних, обласних, районних) рівнях управління. Ефективність роботи фізкультурних організацій, поряд з іншими факторами, в основному визначається ступенем удосконалення управлінської діяльності керівників (Л.С.Хоменков, 1998; М.В.Жмарьов, 1989, 1990; М.М.Бака, 1995), здатних застосувати у конкретних умовах досягнення сучасної науки управління, яка включає основи менеджменту (С.І.Гуськов, 1992, 1995; В.М.Кудін, 1995; Ю.П.Мічуда, 1996; Ф.Френсіс, К.Вудкок, 1990 та ін.).

В той же час, саме в управлінській ланці фізкультурного руху КНР є найбільші недоліки. Фахівців з управління у системі фізкультурної освіти не готують, а багаточисленний керівний склад фізкультурних організацій недостатньо охоплено централізованим підвищенням кваліфікації. Цілеспрямована робота з впровадження прогресивних форм управлінської діяльності в умовах ринкової економіки не здійснюється.

Процес підготовки спеціалістів управлінського профілю в значній мірі ускладнено недостатнім теоретичним обґрунтуванням основних положень відносно структури і змісту управлінської діяльності керівників фізкультурних організацій різного рівня.

Тому, дослідження управлінської діяльності керівників фізкультурних організацій КНР є актуальними.

Метою досліджень була оцінка рівня управлінської підготовленості керівних працівників фізкультурних організацій КНР з урахуванням аналізу ситуації, що виникла у галузі "Фізичне виховання і спорт".

Для аналізу цієї ситуації застосовувались анкети, розроблені фахівцями НУФВСУ (М.М.Бака, В.С.Панюков, В.М.Горбунов) та адаптовані до соціально-економічних умов КНР.

В дослідженнях проводиться порівняльна характеристика відповідей на анкету фахівців КНР і України.

Відповіді респондентів на запитання: "В якій мірі Вас задовольняє рівень розвитку фізичної культури і спорту в країні?" - розподілились таким чином (Табл.1).